

OSTEOLOGICKÁ ANALÝZA LIDSKÝCH A ZVÍŘECÍCH POZŮSTATKŮ Z POLYKULTURNÍ LOKALITY JEVIŠOVKA – NOVÁ

Osteological analysis of human and animal remains from polycultural site Jevišovka – Nová

Lenka Jurkovičová¹, Radka Mrázková¹,
Balázs Komoróczy²

¹Ústav antropologie, Přírodovědecká fakulta,
Masarykova Univerzita, Brno, Česká republika

²Archeologický ústav AV ČR Brno v. v. i.,
Středisko pro výzkum doby římské a stěhování národů,
Dolní Dunajovice, Česká republika

Abstract

The human and animal osteological material from the polycultural site Jevišovka – Nová is dated back to several historical periods (Linear pottery culture, Moravian painted pottery culture, Únětice culture, La Tène culture, Roman Age, Migration period). This study aims to describe bones or other hard tissues anatomically and taxonomically, and to observe potential pathologies, varieties and taphonomical changes. Due to a low quantity of anthropological finds in the osteological assemblage, this study is focused mainly on the evaluation of inhabitants' relationship to domesticated animals in terms of subsistence strategies, and on subsequent data comparison for each period. We documented both domestic and wild fauna; the occurrence and the function of animal species were analogous to other archaeological sites from Moravia in these particular historical periods. Despite the low amount of analysed human remains, on the basis of archaeozoological analysis we were able to extend the knowledge of the local population throughout several episodes of settlement on this site.

Key words: Anthropological analysis, Archaeozoological analysis, Linear pottery culture, Moravian painted pottery culture, Únětice culture, La Tène culture, Roman Age, Migration Period

Úvod

Analyzovaný osteologický materiál pochází ze záchranného archeologického výzkumu „Obec Jevišovka, lokalita: Nová, zástavba RD – inženýrské sítě“, který probíhal koncem roku 2013 v katastru obce Jevišovka pod záštitou detašovaného pracoviště Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. v Dolních Dunajovicích, pod vedením dr. Baláze Komoróczyho. Výsledky výzkumu dosud nebyly publikovány. Na ploše 0,23 ha zde bylo odkryto a zdokumentováno 99 objektů sídlištního charakteru (chaty, kůlové jámy, sídlištní jámy, polozemnice, pece či ohniště) a jeden lidský kostrový hrob. Objekty obsahovaly nálezy datované do různých historických období od neolitu po dobu stěhování národů [kultura s lineární keramikou (LnK), kultura s moravskou malovanou keramikou (MMK), únětická kultura doby bronzové, doba laténská], přičemž téměř dvě třetiny nálezů náležely době římské. Antropologické a archeozoologické zhodnocení kosterních pozůstatků bylo provedeno na Ústavu antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity

v Brně. Vzhledem k polykulturnímu charakteru lokality bylo možné provést srovnání výskytu jednotlivých druhů zvířat a různých způsobů zacházení s jejich těly člověkem v průběhu jednotlivých historických etap osídlení. Na základě toho lze sledovat změny v subsistenčních strategiích zde žijícího obyvatelstva v průběhu času.

Cíl

V rámci osteologické analýzy je cílem popsat nálezy lidského i zvířecího původu, sledovat případné patologie, anatomické variety a tafonomické změny na kostech. Vzhledem k nízkému zastoupení lidských pozůstatků v zdokumentovaném osteologickém souboru je studie zaměřena zejména na zhodnocení vztahu obyvatelstva žijícího na sídlišti k domestikovaným zvířatům. Tento vztah je posuzován z hlediska subsistenční strategie srovnáním získaných dat – charakteru stop zanechaných člověkem na kostech – v jednotlivých historických obdobích.

Metodika

V analyzovaném archeologickém souboru kosterních pozůstatků byl obsažen jeden nekompletní lidský skelet a nálezy kostí, zubů a dalších tvrdých tkání patřících zvířatům všech velikostních kategorií. Lidské pozůstatky byly nalezeny v jednom hrobě (NISP = 25), další 2 fragmenty lidských kostí byly nalezeny ve výplni objektů sídlištního charakteru. Kromě toho bylo určeno 6593 zvířecích fragmentů kostí, zubů a jiných tvrdých tkání (parohoviny, schránek měkkýšů apod.) pocházejících z objektů sídlištního charakteru.

Zpracování antropologického materiálu bylo limitováno špatnou zachovalostí kostí. Byly popsány anatomické části (White & Folkens, 2005), a tafonomické jevy (Behresmeyer, 1978; Lyman, 1994). Pokud to bylo možné, byl z dochovaných kostí odhadnut věk za využití aspektivní metody podle Lovejoy (1985), a pohlaví jedince (Walrath, Turner, & Brůžek, 2004).

Archeozoologický materiál byl určen anatomicky a taxonomicky na základě morfoskopických znaků (např. Franz, 2008; Hilson, 1992; Hilson, 2005; Schmid, 1972). Zástupci rodů ovce (*Ovis*) a koza (*Capra*) mají téměř shodnou morfologii kostí, proto je v analyzovaném materiálu nerozlišujeme a označujeme souhrnně jako ovci/kozu (*Ovis/Capra*). V případě absence charakteristických druhových znaků byly fragmenty zařazeny do velikostních kategorií (velký savec – velikosti tura/jelene, středně velký savec – velikosti prasete/srnce, malý savec – velikosti kočky/zajíce, mikrofauna – např. malí zemní hlodavci). Drobné taxonomicky neurčitelné fragmenty byly rozděleny do velikostních kategorií podle rozměrů. Frekvence výskytu identifikovaných úlomků přiřaditelných k taxonu nebo velikostní kategorii byla kvantifikována pomocí hodnoty NISP (number of identified specimens); MNE (minimum number of elements) je pak její modifikací vyjadřující odhad počtu kostrových částí reprezentovaných fragmenty kostí, určována pro každou část kosti zvlášť. MNI (minimum number of individuals) bylo pak používáno pro odhad nejnižšího možného počtu jedinců tvořících kostrový soubor (Grayson & Frey, 2004; Lyman, 1994). Kromě taxonomického a anatomického určení byl při analýze odhadován přibližný věk jedinců na základě rozsahu přírůstků epifýz dlouhých kostí a míry erupce zubů (Reitz & Wing, 2008; Schmid, 1972). V rámci tafonomického popisu kostních elementů byly sledovány případné vlivy abiotických činitelů (např. zvětření, ohlazení vodou, abraze v sedimentu apod.) a biotických činitelů (např. stopy po kořincích rostlin, ohryz, natrávení žaludečními šťávami šelem apod.). Mezi tafonomické změny řadíme také stopy lidských manipulací s těly zvířat v podobě zářezů, záseků, drážek po škrabání apod. (Binford, 1981; Lyman, 1994; Reitz & Wing, 2008). Pro spálené kosti byla použita šestistupňová stupnice podle míry karbonizace/kalcifikace (Stiner, Kuhn, Weiner, & Bar-Yosef, 1995).

Výsledky a diskuze*Antropologická analýza*

Obdélníkový kostrový hrob datovaný do období stěhování národů byl zahlouben do již zasypané germánské polozemnice. Obsahoval zvětralé kosterní pozůstatky dospělého muže (index sexualizace = 1, podle metody Walrath et al., 2004) hnědočervené barvy. Z kostí lebky se zachovaly kost čelní, část kostí temenních, část kosti týlní, pravá kost spánková, pravá kost lícní a téměř kompletní horní čelist se zuby 11–18 a 21–27. Z postkranialního skeletu se dochovaly tři fragmenty těl obratlů a část kosti křížové, část pravé kosti pažní, fragment levé kosti vřetenní, pravá palcová kost záprstní a tři prstní články prostřední řady, dále část pravé kosti stydké, fragmenty těl obou kostí stehenních, fragmenty obou kostí holenních a obě česky.

Lidské pozůstatky (NISP = 2) nalezené rozptýleně v kontextu objektů obsahujících převážně nálezy zvířat byly zastoupeny jedním fragmentem neurčeného prstního článku dospělého jedince (věková kategorie *adultus*) ve výplni římské chaty a jedním fragmentem pravé kosti čelní nedospělého jedince (kategorie *infans*) v další chatě z doby římské.

Archeozoologická analýza

Archeozoologické nálezy pocházely z objektů datovaných do období LnK, MMK, únětické kultury doby bronzové, doby laténské a doby římské, přičemž nejvíce jich náleželo poslední zmíněnému období (pro porovnání souhrnná Tabulka 1). Z nedatovaných objektů nebo sběrů z plochy pocházelo 299 (tj. 4,5 %) kostí, zubů a jejich fragmentů.

Analýzou zvířecích kosterních pozůstatků bylo možné určit 8 zvířecích druhů (NISP = 1922, tj. 29,0 %, MNE = 1767) – z domestikovaných druhů bylo odhadem minimálního počtu jedinců (Obrázek 1) nejpočetněji zastoupené prase domácí (*Sus domesticus*, MNI = 19, NISP = 454), dále tur domácí (*Bos taurus*, MNI = 16, NISP = 742), ovce/koza (*Ovis/Capra*, MNI = 11, NISP = 287), pes domácí (*Canis familiaris*, MNI = 7, NISP = 367) a kůň domácí (*Equus caballus*, MNI = 5, NISP = 63); volně žijící druhy (NISP = 9, tj. 0,1 %) byly reprezentovány jelenem evropským (*Cervus elaphus*, MNI = 2), srncem obecným (*Capreolus capreolus*, MNI = 1) a zajícem polním (*Lepus europaeus*, MNI = 2). Dále soubor obsahoval zástupce ptáků, obojživelníků, plazů, ryb a měkkýšů (celkově

Tabulka 1. Zastoupení taxonů v objektech jednotlivých historických etap (hodnoty vyjadřují NISP)

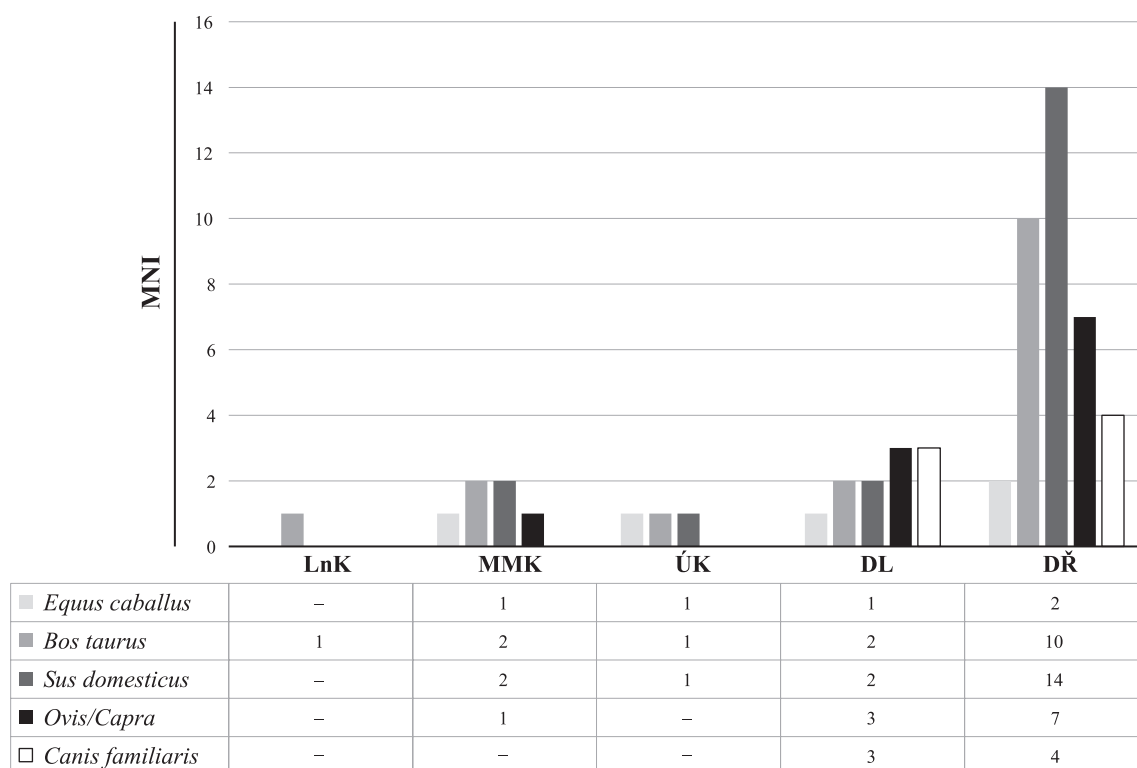
Taxonomické určení	LnK	MMK	ÚK	DL	DŘ
<i>Equus caballus</i>	–	3*	2	3	49
<i>Bos taurus</i>	3	56	2	28	602
<i>Sus domesticus</i>	–	5	4	12	400
<i>Ovis/Capra</i>	–	10	–	43	221
<i>Canis familiaris</i>	–	–	–	23	344
Domestikované druhy – součet	3	74	8	109	1616
<i>Cervus elaphus</i>	–	–	–	1	4
<i>Capreolus capreolus</i>	–	–	–	–	2
<i>Lepus europaeus</i>	–	2	–	–	–
<i>Aves</i>	–	–	–	1	32
<i>Reptilia</i>	–	–	3	–	6
<i>Amphibia</i>	–	–	–	–	1
<i>Pisces</i>	–	–	–	–	5
<i>Malakofauna</i>	–	–	–	–	9
Divoké druhy – součet	–	2	3	2	59
Mikrofauna	–	–	–	1	29
Malý savec	–	1	–	3	24
Malý/středně velký savec	–	3	–	–	45
Středně velký savec	5	65	14	92	676
Středně velký/velký savec	–	3	1	7	129
Velký savec	2	90	–	22	546
Neurčitelné fragmenty	21	132	10	129	2368
Velikostní kategorie – součet	28	296	28	256	3876
Celkem	31	370	36	365	5492

Poznámka. *Amphibia* = obojživelníci, *Aves* = ptáci, *Bos taurus* = tur domácí, *Canis familiaris* = pes domácí, *Capreolus capreolus* = srnec obecný, *Cervus elaphus* = jelen evropský, DŘ = doba římská, *Equus caballus* = kůň domácí, *Lepus europaeus* = zajíc polní, LnK = kultura s lineární keramikou, Malakofauna – měkkýši, MMK = kultura s moravskou malovanou keramikou, *Ovis/Capra* = ovce/koza, *Pisces* = ryby, *Reptilia* = plazi, *Sus domesticus* = prase domácí, ÚK = únětická kultura doby bronzové, * = *Equus caballus/Equus ferus* = kůň domácí/kůň divoký.

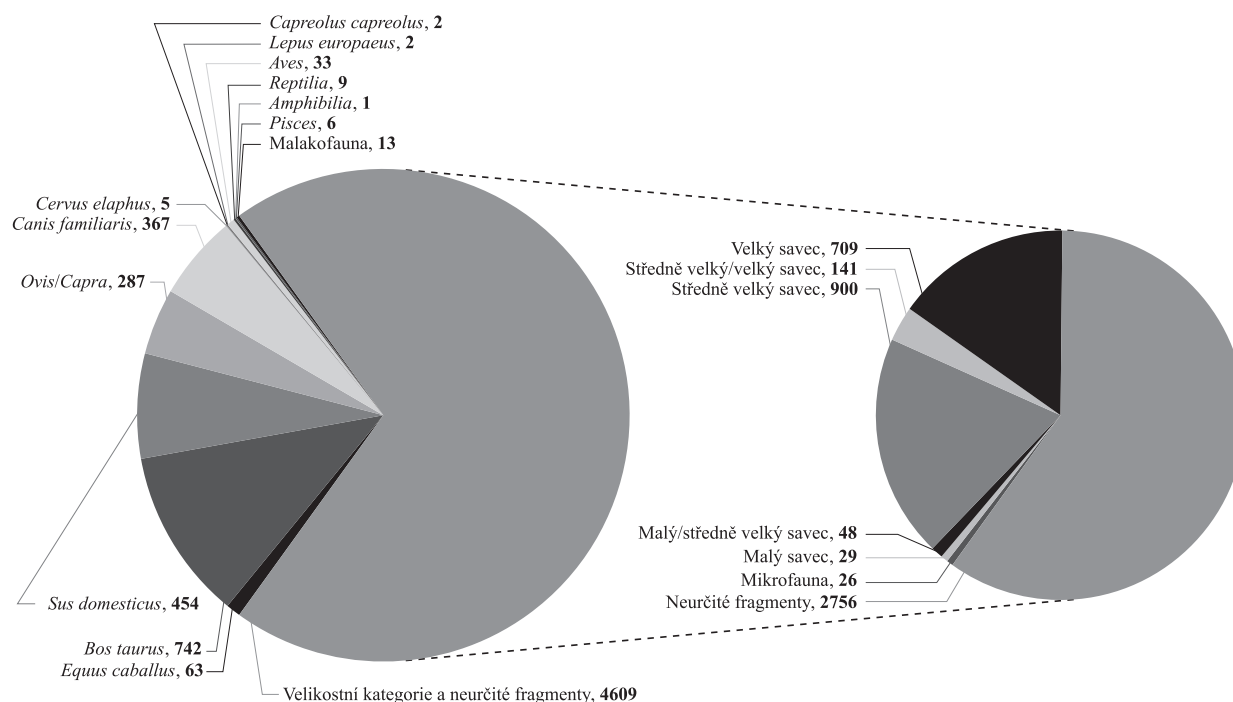
NISP = 62). Fragmentů zařazených do velikostních kategorií bylo 1853, taxonomicky neurčitelných pak zůstalo 2756 fragmentů. Početní zastoupení analyzovaných fragmentů náležejících jednotlivým taxonomickým kategoriím (NISP) se od odhadu minimálního počtu jedinců v některých ohledech výrazně liší (z domestikantů převažuje v počtu určených fragmentů tur,

následován prasetem, psem, ovčí/kozou a nakonec koněm), což ukazuje na vysokou fragmentárnost souboru a je vyjádřeno v obrázku 2.

Domestikované druhy byly zastoupeny dospělými i mladými jedinci. Patologie byly pozorovány u třech dospělých zástupců tura domácího (*Bos taurus*) nalezených ve výplních římských

Obrázek 1. Grafické znázornění odhadu minimálních počtu jedinců (MNI) pro jednotlivá období. *Bos taurus* = tur, *Canis familiaris* = pes, DL = doba laténská, DŘ = doba římská, *Equus caballus* = kůň, LnK = kultura s lineární keramikou, MMK = kultura s moravskou malovanou keramikou, *Ovis/Capra* = ovce/koza, *Sus domesticus* = prase domácí, ÚK = únětická kultura. Nálezy 3 fragmentů kostí koně z MMK mohou také náležet koni divokému (*Equus ferus*).

Obrázek 2. Graf znázorňující zastoupení (hodnoty vyjadřující NISP) všech taxonomicky určených druhů (vlevo), nálezů přiřazených velikostní kategorii a neurčitelných fragmentů (vpravo). *Amphibia* = obojživelníci, *Aves* = ptáci, *Bos taurus* = tur domácí, *Canis familiaris* = pes domácí, *Capreolus capreolus* = srnec obecný, *Cervus elaphus* = jelen evropský, *Equus caballus* = kůň domácí, *Lepus europaeus* = zajíc polní, Malakofauna = měkkýši, *Ovis/Capra* = ovce/koza, *Pisces* = ryby, *Reptilia* = plazi, *Sus domesticus* = prase domácí. Nálezy 3 fragmentů kostí koně z MMK mohou také náležet koni divokému (*Equus ferus*).

Obrázek 3. Kost opracovaná do podoby kostěné tyčinky z doby římské.

Obrázek 4. Kostí dolní končetiny (*tibiotarsus* a *tarsometatarsus*) velkého dravce z výplně římské chaty, pravděpodobně orla mořského (ef. *Haliaeetus albicilla*).

chat – artritické změny v oblasti kloubních ploch na kosti loketní vzniklé pravděpodobně jako důsledek nadměrné funkční zátěže degenerativně produktivním procesem, osteofyty v oblasti proximální kloubní plochy prvního prstního článku, a dále výrazné svalové úpony na kosti holenní.

Tafonomické změny v podobě vysokého stupně zvětrání vlivem povětrnostních podmínek vykazovaly pozůstatky tura domácího (*Bos taurus*) a fragmenty dlouhých kostí středně velkého savce z objektů z MMK, zvětralé byly také některé kosti z římských objektů (ovce/koza, velký a středně velký savce). Na mnohých kostech byly pozorovány stopy po kontaktu s kořínky rostlin, z dalších biotických tafonomických činitelů byly sledovány stopy ohryzu masožravci i hlodavci na pozůstatcích všech určených domestikantů kromě psa, a to ve všech obdobích s výskytem archeozoologického materiálu; kost patní ovce/kozy (*Ovis/Capra*) a fragment prstního článku středně velkého savce z římských objektů byly natrávené žaludečními šťávami šelmy.

Lidská aktivita se projevila ve formě zářezů, záseků či osekání výběžků kostí a byla sledována v kontextu objektů z doby laténské a římské na pozůstatcích všech domestikovaných druhů kromě psa. Na fragmentu krčního obratle blíže neurčeného středně velkého savce z římské chaty byly dokumentovány stopy po dekapitaci; v jiném objektu z doby římské byla nalezena kost opracovaná do podoby kostěné tyčinky (Obrázek 3). Spálené kosti pocházely rovněž převážně z objektů z doby laténské a římské, malé množství kostí spálených v nízkém stupni však bylo i u LnK a MMK. Téměř všechny fragmenty byly spálené v nízkých stupních I až III, jen několik jich dosahovalo vyšších stupňů, časté bylo také lokální spálení v nízkém stupni.

Vzhledem ke špatné zachovalosti lidského skeletu z doby stěhování národů náležejícího dospělému muži jsme antropologickým zhodnocením získali jenom malé množství dat, nebylo možné provést odhad výšky, či sledovat potenciální patologie a variety. Naproti tomu bohaté zastoupení zvířecích pozůstatků nám poskytlo informace o vztahu lidí a zvířat na lokalitě v průběhu několika vývojových etap osídlení a možnost jeho následného srovnání (Obrázek 1). Taxonomickým určením jsme identifikovali především domestikované druhy, v menší míře pak několik druhů nebo vyšších taxonů volně žijící fauny.

Mezi domestikanty převažovalo v odhadu minimálního počtu jedinců prase domácí (*Sus domesticus*), které se v malé míře vyskytovalo u MMK, v únětické kultuře a v době laténské; dominantním představitelem bylo v době římské. U MMK byly dokumentovány jenom spodní čelisti a zuby dospělého a mladého jedince, v únětické kultuře to byly spodní čelisti se samičími i samičími špičáky, všechny bez známek lidských manipulací. Z doby laténské se dochovaly také převážně fragmenty čelistí a zubů patřící dospělému a mladému jedinci, na kterých se společně s lopatkou a kostí patní dochovaly stopy přepálení v nízkém stupni I–III. V době římské byly pozorovány lidské zásahy v podobě zářezů a osekání výběžků obratlů u minimálně dvou dospělých a jednoho mladého jedince, některé kosti byly lokálně spálené a ohryzané. U jednoho dospělého prasete se vyskytovala intravitální ztráta horních premolárů a spodního prvního moláru, ostatní zuby byly silně abradovány, což odkazuje na vysoký dožitý věk tohoto jedince.

Druhým nejpočetnějším druhem byl tur domácí (*Bos taurus*), který se vyskytoval na lokalitě napříč všemi historickými obdobími. Tři jedinci vykazovali známky patologií spojených se zvýšenou fyzickou zátěží (doba římská), a také jsme u tohoto druhu sledovali největší množství lidských zásahů (zářezy, záseky, osekání výběžků obratlů, lokální spáleniny) dokazující využití tura v rámci potravních strategií. V LnK a v únětické kultuře nebyly na kostech pozorovány přímé stopy lidských manipulací s tělem, u MMK však byl určen nedospělý jedinec, který by vzhledem k věku v době smrti mohl lidem sloužit jako

potrava. Na rozdíl od toho z doby laténské a římské už pochází přímé doklady exploatace tohoto druhu člověkem za účelem obstarání výživy či jiných využitelných částí (kůže, slachy apod.) – na kostech je častý výskyt zásahů ostrým nástrojem ve spojení s lokálním přepálením, interpretovatelný jako zbytek po opékání masa na kostěném podkladu.

Ovce/koza (*Ovis/Capra*) byla nejpčetněji zastoupena v době římské, pak laténské a nejméně u MMK. Na nálezech z doby laténské a římské byly pozorovány stopy zářezů, záseků, lokální (stupně I–II) i celkové spálení (stupně I–IV), ohryz i natrávení žaludečními šťávami šelmy.

Pozůstatky psa domácího (*Canis familiaris*) byly datovány do doby laténské – 1 dospělý, 1 mladý jedinec a 1 novorozenec, a do doby římské – 3 dospělí a jeden mladý jedinec. U jednoho dospělého jedince nalezeného ve výplni římské chaty byla pozorována osifikovaná šlacha na kosti kyčelní a též atypický klešťový skus čelistí. Na žádném ze zkoumaných psů nebyly pozorovány stopy lidských zásahů a jeden dospělý jedinec z římského sídlištního objektu byl uložen v anatomické poloze, což nasvědčuje využití tohoto druhu na lokalitě na jiné než nutriční účely (např. strážce obydlí, pomocník při hlídání hospodářských zvířat, společník apod.). I přesto, že z některých lokalit v Evropě jsou ještě z doby laténské známé případy nálezů lidských zásahů na psích ostatcích – nejbližší ze severozápadních Čech (Beech, 1995) a ze Slovenska (Chrószcz, Janeczek, Bielichová, Gralak, & Onar, 2015) – na Moravě dosud prokázané nebyly. Je možné, že na námi sledované lokalitě byla nepřítomnost zářezů či záseků na kostech způsobená i vlivem tafonomických činitelů (rozbrázdění povrchu kořeny rostlin), přikláníme se však spíše k názoru o úhynu mladých jedinců z důvodu onemocnění, např. psinky (srov. Bernardy, 2001).

Kůň domácí (*Equus caballus*) se vyskytoval na lokalitě od únětické kultury až po dobu římskou, ve které byl také zastoupen nejpčetněji ze všech období. Z doby laténské pochází nález odseknuté distální části levé kosti stehenní a ohryzané levé kosti holenní s otiskem korodovaného kovu na povrchu. V době římské jsou dokumentovány zářezy na kosti záprstní, zásek v distální části kosti pažní a lokální spáleniny i ohryz masožravcem na několika dalších kostech. Jednalo se o dospělé i nedospělé jedince. Je možné, že kůň zde byl využíván jako tažná síla, ale taky mohl být z jistých důvodů konzumován (srov. Beech, 1995). Dva nálezy pozůstatků koně (fragment pravé horní stoličky a čtvrtá kost nártní) pocházejí také z kůlových jamek datovaných do období MMK. Spíše než o nejstarší nález pozůstatků domestikovaného koně jde o fragmenty koně divokého (*Equus ferus*), což by mohla odkrýt podrobnější analýza těchto fragmentů (např. metodou Logarithmic size index – logaritmičtý velikostní index, podle Simpson, Roe, & Lewontin, 1960). V případě, že šlo o domestikanta, mohly se fragmenty kostí do kůlové jamky z MMK dostat druhotně v pozdější době.

Na pozůstatcích jelena evropského (*Cervus elaphus*, NISP = 5) a srnce obecného (*Capreolus capreolus*, NISP = 2) z doby římské nebyly pozorovány žádné stopy lidské manipulace (dochovalo se jenom několik fragmentů), i tak je ale možné, že se na lokalitu dostali jako lovná zvířata. Z dalších volně žijících druhů se z období MMK dochovaly pozůstatky zajíce polního (*Lepus europaeus*, NISP = 2), z únětické kultury fragmenty želvího krunýře, z doby laténské pták střední velikosti a do doby římské je datováno větší množství kostí drobných zemních savců, ptáků, želv, obojživelníků a ryb, které nebyly v rámci této analýzy blíže taxonomicky určovány. Některé ptačí kosti mohly patřit v tomto období už kurovi domácímu (*Gallus domesticus*). Zajímavý je nález kostí dolní končetiny dravce z výplně římské chaty, pravděpodobně orla mořského (cf. *Haliaeetus albicilla*, Obrázek 4), na kterých nebyly pozorovány žádné stopy lidských zásahů. Přesto však nemůžeme

vzhledem ke kontextu s určitostí vyloučit, že daný jedinec byl uloven, nebo jiným způsobem přišel ještě za života do kontaktu s člověkem. Přítomnost rybích kostí vysvětlujeme jako doklad rybolovu; u drobných zemních savců se nepředpokládá jejich konzumace, mohli se zde ocitnout jako bioturbační činitelé.

Závěr

I přes nedostatek antropologických nálezů obsažených v osteologickém souboru bylo na základě archeozoologické analýzy možné rozšířit poznání o místní populaci v průběhu několika historických etap osídlení. Dokumentován byl výskyt domácích i volně žijících zvířecích druhů, jejichž pozůstatky na lokalitě zůstaly pohřbené, čímž bylo možné interpretovat vztah lidí k zvířatům a způsob zacházení s nimi. Častý výskyt lidských zásahů na kostech všech domestikovaných druhů kromě psa (ten plnil podle předpokladu funkci strážce či pomocníka) dokazuje jejich využití pro potravní účely obyvatelstva, v případě tura a pravděpodobně i koně také jako tažné síly. Konzumace domácích druhů byla na lokalitě doplněna rybolovem.

Souhrn

Analýzovaný osteologický materiál lidského i zvířecího původu pochází z několika etap osídlení polykulturní lokality Jevišovka – Nová (kultura s lineární keramikou, kultura s moravskou malovanou keramikou, únětická kultura doby bronzové, doba laténská, doba římská, doba stěhování národů). Cílem studie bylo popsat nálezy z hlediska anatomického a taxonomického určení, sledovat případné patologie či variety a tafonomické změny na kostech. Vzhledem k nízkému zastoupení antropologických nálezů v osteologickém souboru byla studie zaměřena na posouzení vztahu obyvatelstva žijícího na sídlišti k domestikovaným zvířatům z hlediska subsistenční strategie a na následné srovnání získaných dat pro jednotlivé etapy osídlení. Dokumentován byl výskyt domácích i volně žijících zvířecích druhů, jejichž přítomnost a funkce jsou pro zkoumaná historická období analogické jiným archeologickým lokalitám na Moravě. I přes nedostatek lidských pozůstatků bylo na základě archeozoologické analýzy možné rozšířit poznání o místní populaci v průběhu několika historických etap osídlení.

Klíčová slova: antropologická analýza, archeozoologická analýza, kultura s lineární keramikou, kultura s moravskou malovanou keramikou, únětická kultura, doba laténská, doba římská, doba stěhování národů

Literatura

- Beech, M. (1995). A matter of taste? Some evidence for the butchery of horses, dog and bears at the La Tène settlement of Jenišův Újezd. In P. Meduna & J. Blažek (Eds.), *Archeologické výzkumy v severozápadních Čechách v letech 1983–1992* (pp. 165–170). Praha: Ústav archeologické památkové péče severozápadních Čech.
- Bernardy, J. (2001). Psinka a parvoviroza. *Pes přítel člověka*, 6, 6–7.
- Behresmeyer, A. K. (1978). Taphonomic and Ecologic Information from Bone Weathering. *Paleobiology*, 4(2), 150–162.
- Binford, L. R. (1981). *Bones: Ancient men and modern myths*. New York: Academic Press.
- Franz, D. L. (2008). *Human and Nonhuman Bone Identification: A Color Atlas*. Boca Raton: CRC Press.
- Grayson, D. K., & Frey, C. J. (2004). Measuring Skeletal Part Representation in Archaeological Faunas. *Journal of Taphonomy*, 2(1), 27–42.
- Hillson, S. (1992). *Mammal Bones and Teeth: An Introductory Guide to Methods of Identification*. Walnut Creek, CA, USA: Left Coast Press.

- Hillson, S. (2005). *Teeth*. New York: Cambridge University Press.
- Chrószcz, A., Janeczek, M., Bielichová, Z., Gralak, T., & Onar, V. (2015). Cynophagia in the Púchov (Celtic) Culture Settlement at Liptovská Mara, Northern Slovakia. *International Journal of Osteoarchaeology*, 25, 528–538.
- Lovejoy, O. C. (1985). Dental wear in the Libben Population: Its Functional Pattern and Role in the Determination of Adult Skeletal Age at Death. *American Journal of Physical Anthropology*, 68, 47–56.
- Lyman, R. L. (1994). *Vertebrate Taphonomy*. Cambridge Manuals in Archaeology. Cambridge: Cambridge University Press.
- Reitz, E. J., & Wing, E. S. (2008). *Zooarchaeology*. Cambridge Manuals in Archaeology. Cambridge: Cambridge University Press.
- Schmid, E. (1972). *Atlas of Animal Bones*. Amsterdam: Elsevier publishing company.
- Simpson, G. G., Roe, A. & Lewontin, R. C. (1960). *Quantitative zoology* [Revised edition]. New York: Harcourt, Brace and Co.
- Stiner, M. C., Kuhn, S. L., Weiner, S., & Bar-Yosef, O. (1995). Differential Burning, recrystallization, and fragmentation of archaeological bone. *Journal of Archaeological Science*, 22(2), 223–237.
- Walrath, D., Turner, P., & Brůžek, J. (2004). Reliability Test of the Visual Assessment of Cranial Traits for Sex Determination. *American Journal of Physical Anthropology*, 125(2), 132–137.
- White, T. D., & Folkens, P. (2005). *The Human Bone Manual*. Burlington-San Diego: Academic Press.

Jurkovičová, L., Mrázková, R., & Komoróczy, B. (2017). Osteologická analýza lidských a zvířecích pozůstatků z polykulturní lokality Jevišovka – Nová. *Česká antropologie*, 67(1), 24–29.